

Університет
сучасних
знань

**КИЇВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ПРИВАТНОГО ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ
«УНІВЕРСИТЕТ СУЧАСНИХ ЗНАНЬ»**

Циклова комісія з загальноосвітніх та гуманітарних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. ректора

«30» серпня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 9 Основи охорони праці

підготовка фахового молодшого бакалавра

освітньо-професійної програми **Журналістика**

спеціальність **061 Журналістика**

Робочу програму з дисципліни Основи охорони праці для підготовки фахових молодших бакалаврів за освітньо-професійною програмою Журналістика спеціальності 061 Журналістика

Розробник: старший викладач Боєва Т.І.

Робочу програму схвалено на засіданні циклової комісії з загальноосвітніх та гуманітарних дисциплін

Протокол від «30» серпня 2022 року № 1

Голова циклової комісії _____ Дяченко-Лисенко Л.М.
(підпис)

Розглянуто і рекомендовано до затвердження педагогічною радою коледжу

Протокол № 1 від «30» серпня 2022 р.

Директор коледжу _____ Світлана ШВИДЧЕНКО

ЗМІСТ

1	Пояснювальна записка	4
2	Навчально-тематичний план дисципліни	6
3	Календарно-тематичний план дисципліни	6
4	Теми і плани лекційних занять	7
5	Теми і план семінарських занять	10
6	Теми і питання для самостійної роботи студентів	12
7	Методи активізації навчального процесу	14
8	Системи поточного та підсумкового контролю знань	14
9	Критерії оцінювання результатів навчання студентів	17
10	Література	18

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Предметом вивчення курсу «Основи охорони праці» є формування у фахових молодших бакалаврів необхідного в їх подальшій професійній діяльності рівня знань та вмінь з правових та організаційних питань охорони праці, питань гігієни праці, виробничої санітарії, техніки безпеки, електробезпеки та пожежної безпеки.

Мета полягає в отриманні студентами необхідних знань реалізація яких на практиці сприятиме покращенню умов праці, підвищенню її продуктивності, запобіганню професійних захворювань, виробничого травматизму, аварій.

Завдання вивчення навчальної дисципліни

Гуманізація праці, під якою розуміють профілактику перевтоми, професійних захворювань, запобігання виробничому травматизму, підвищення змістовності праці та створення умов для всебічного розвитку особистості. Крім цього завданнями дисципліни також є:

1. Знаходження оптимальних співвідношень між різними факторами виробничого середовища.
2. Впровадження норм гранично допустимих рівнів виробничих факторів, визначення ступеня шкідливості і небезпеки праці.
3. Розробка та планування заходів щодо поліпшення умов праці.
4. Забезпечення безпеки виконання робіт працівниками.
5. Впровадження технічних засобів і заходів щодо боротьби з травматизмом і профзахворюваннями.
6. Розробка методів оцінки соціальної та економічної ефективності заходів з удосконалення умов і охорони праці.

Процес вивчення дисципліни ОК 9 Основи охорони праці спрямована на формування елементів наступних компетентностей:

а) загальні компетентності (ЗК)

ЗК 2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово

ЗК 5 Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 12 Здатність до оволодіння технічними та організаційними засобами реалізації правил безпеки та охорони праці на підприємстві.

б) спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК 1 Здатність застосовувати теоретичні знання в області журналістики, традиційні і сучасні культурно-мистецькі процеси і практики у власній професійній діяльності.

СК 3 Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй

професійній діяльності.

СК 5 Здатність використовувати програмне забезпечення для вирішення професійних завдань.

СК 7 Здатність здійснювати професійну діяльність відповідно до актів законодавства та міжнародних стандартів (за наявності).

СК 13. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

СК 20. Здатність працювати в команді, редакційному колективі, застосовувати розвинені соціальні навички, відповідально виконувати професійні завдання.

Очікувані результати навчання

РН 1 Знати свої права, як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

РН 3 Діяти на основі етичних принципів, правових і безпекових норм у професійній діяльності з урахуванням культурних, релігійних, етнічних відмінностей та національних особливостей.

РН 5 Володіти державною мовою вільно, а іноземною мовою на рівні, необхідному для виконання професійних завдань.

РН 6 Вміти оцінювати та аналізувати соціально-економічні явища, процеси та дію економічних законів у суспільстві, використовувати основи економічних знань у різних сферах діяльності.

РН 7 Вміти аналізувати та застосовувати в практичній діяльності методи організації безпеки життєдіяльності людей, їх захисту від негативного впливу навколишнього середовища; володіти екологічною грамотністю та практичними навичками збереження здоров'я людини в умовах впливу негативних факторів середовища мешкання і праці.

РН 10 Знати базові поняття, концепції в журналістиці, принципи журналістики, процеси

створення інформаційних продуктів, традиційні та інноваційні техніки і технології, пов'язаність етапів створення і методів поширення продукту (твору).

РН 16 Знаходити оптимальні рішення проблеми відповідно до професійних вимог, ділових ситуацій та інтересів учасників комунікації.

РН 17 Використовувати сучасні мовленнєві норми комунікативної ефективності в різних видах комунікації.

РН 28 Здійснювати професійну діяльність, враховуючи особисту безпеку в межах чинного законодавства та інформаційної політики.

2. Навчально-тематичний план дисципліни

№	Назва розділу	Кількість годин			
		Всього	Лекції	Семінарські	Самостійні
1	Розділ 1. Організація праці, загальні положення	42	10	6	26
2	Розділ 2. Основи виробничої безпеки	48	10	8	30
Всього:		90	20	14	56

3. Календарно-тематичний план дисципліни

№	Назва розділів і тем	Кількість годин			
		Усього	Лекції	Семінарські	Самостійні
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Організація праці, загальні положення					
1	Тема. Поняття сутності дисципліни. Правові та організаційні основи охорони праці.	10	2	2	6
2	Тема. Реєстрація, повідомлення про нещасні випадки, їх розслідування і облік	10	2	2	6
3	Тема. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії	10	4		6
4	Тема. Освітлення виробничих приміщень	10	2	2	8
Розділ 2. Основи виробничої безпеки					
5	Тема. Електробезпека	10	2	2	6
6	Тема. Виробничий шум і вібрація, ультразвук і інфразвук	12	2	2	8
7	Тема. Пожежна безпека	12	2	2	8
8	Тема. Психологія ризику та трудові відносини. Управління ризиками. Методи оцінки ризику	16	4	2	8
Всього по дисципліні		90	20	14	56

4. Теми і плани лекційних занять

Розділ 1. Організація праці, загальні положення

Лекція 1

Тема . Поняття сутності дисципліни. Правові та організаційні основи охорони праці

План:

1. Поняття, предмет, значення, характеристика нормативно-правової бази охорони праці.
2. Поняття і предмет охорони праці, охорона праці як суспільний чинник.
3. Стан охорони праці, виробничого травматизму, професійної захворюваності, невиробничого травматизму в Україні.
4. Основні поняття у галузі охорони праці, терміни визначення.
5. Основні законодавчі акти України, що стосуються проблем охорони праці: Конституція України, Закони України “Про охорону праці”, “Про охорону здоров’я”, “Про пожежну безпеку”, “Про використання ядерної енергії та радіаційний захист”, “Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення”, Кодекс Законів про працю України.
6. Правове поле цих актів законодавства і коло питань, на які поширюється їх дія щодо охорони праці.

Лекція 2

Тема. Реєстрація, повідомлення про нещасні випадки, їх розслідування і облік

План:

1. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій та заходи щодо їх профілактики.
2. Вимоги Закону України “Про охорону праці” щодо розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій.
3. Розслідування, облік та аналіз нещасних випадків, професійних захворювань і аварій як основа для розробки профілактичних заходів щодо їх запобігання та вирішення соціальних питань, пов’язаних з нещасними випадками, професійними захворюваннями та аваріями.
4. “Положення про розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на підприємствах, в установах і організаціях”. Нещасні випадки, що підлягають розслідуванню згідно з Положенням.
5. Порядок і терміни розслідування нещасних випадків на виробництві. Склад комісії. Акт про нещасний випадок. Розслідування нещасних випадків за заявами потерпілих чи осіб за дорученнями потерпілих. Порядок і терміни такого розслідування.
6. Спеціальне розслідування нещасних випадків, формування комісії спеціального розслідування і їх функції. Перелік документів, що входять до матеріалів спеціального розслідування. Вирішення комісією спеціального розслідування соціальних питань, пов’язаних з нещасними випадками.

Лекція 3,4

Тема. Основи фізіології, гігієна праці та виробничої санітарії

План:

1. Поняття “фізіологія”, “гігієна праці” та “виробнича санітарія”.
2. Фізіологія праці, вплив процесу праці на функціонування організму і його систем.
3. Біохімічні процеси в організмі — основа підтримки життєдіяльності організму та його окремих систем.
4. Фізіологія ручної, механізованої, конвеєрної, розумової праці, праці з використанням засобів обчислювальної техніки.
5. Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості виробничого процесу.

Лекція 5

Тема. Освітлення виробничих приміщень

План:

1. Виробниче освітлення, значення, види. Природне освітлення.
2. Нормативні документи, значення виробничого освітлення, види виробничого освітлення, вимоги санітарних норм активів щодо їх застосування.
3. Основні поняття системи світлотехнічних величин: сила світла, світловий потік, освітленість, якість, контрастність, видимість, фон.
4. Природне освітлення, його значення як виробничого і фізіолого-гігієнічного чинника для працюючих.
5. Системи природного освітлення, вимоги санітарних нормативів щодо їх використання залежно від розмірів приміщень.
6. Нормування природного освітлення, коефіцієнт природного освітлення, розряди робіт за зоровою напругою, їх визначення для конкретних умов.
7. Орієнтація робочих місць відносно світлових отворів.
8. Експлуатація систем природного освітлення.
9. Загальний підхід до проектування систем природного освітлення, етапи проектування, метод Данилюка.

Розділ 2 Основи виробничої безпеки

Лекція 6

Тема. Електробезпека

План:

1. Загальні поняття з електротравматизму; фактори, що впливають на характер ураження електричним струмом.
2. Поняття “електробезпека”, “електротравма” та “електротравматизм”.
3. Електротравматизм в Україні.
4. Особливості електротравматизму.

5. Дія електричного струму на людину.
6. Електричні травми місцеві та загальні (електричні удари).
7. Причини летальних наслідків від дії електричного струму.
8. Фактори, що впливають на наслідки ураження електричним струмом.

Лекція 7

Тема. Виробничий шум і вібрація, ультразвук і інфразвук

План:

1. Загальні поняття щодо шуму; дія шуму на організм людини.
2. Визначення поняття “шум” — фізичного та фізіологічного.
3. Дія шуму на організм людини, зміни у функціонуванні окремих систем організму, шумові професійні захворювання.
4. Загальні поняття вібрації.
5. Вібрація як чинник гігієнічних умов праці.
6. Параметри вібрації: амплітуда, віброшвидкість, вібро–прискорення, частота.
7. Класифікація вібрацій за походженням, локальні вібрації та вібрації робочих місць.

Лекція 8

Тема. Пожежна безпека

План:

1. Основні поняття та значення пожежної безпеки.
2. Основні поняття, значення та нормативна база пожежної безпеки.
3. Основні нормативні документи, що регламентують вимоги щодо пожежної безпеки: Закон України “Про пожежну безпеку”, Правила пожежної безпеки в Україні, стандарти, будівельні норми та правила, відомчі нормативи.
4. Статистика та динаміка пожеж і пов’язаних з пожежами травм, смертельних нещасних випадків та матеріальних збитків за останні роки в Україні, співставлення цих даних з аналогічними даними в інших країнах.
5. Пожежі як соціально шкідливий фактор.
6. Структурна схема забезпечення пожежної безпеки об’єкта.

Лекція 9,10

Тема. Психологія ризику та трудові відносини. Управління ризиками. Методи оцінки ризику

План:

1. Поняття про психологію ризику
2. Статистичні дані при прогнозуванні нещасних випадків.
3. Виробничий травматизм. Людина і його безпека на виробництві.
4. Вплив на людину зовнішніх факторів.
5. Управління ризиками. Методи оцінки ризику. Страховий ризик і страховий випадок.
6. Психологія безпеки праці.
7. Методика визначення втрат (матеріальних, середовища, людських, продукції).

5. Теми і плани семінарських занять Семінарське заняття № 1

Тема . Охорона праці в Україні: проблеми, досвід та перспективи. (2 год.)

План:

1. Охорона праці, її предмет, об'єкт, методологічні основи.
2. Економічне та соціальне значення охорони праці.
3. Стан охорони праці, виробничого травматизму і професійної захворюваності в Україні та інших державах.
4. Основні принципи державної політики України в галузі охорони праці.
5. Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці.
6. Міжнародні організації в сфері охорони праці: МОП, МАГАТЕ, ВООЗ, СНД.

Семінарське заняття № 2

Тема. Законодавче та нормативно-правове забезпечення охорони праці. (2 год.)

План:

1. Соціально-економічне значення охорони праці.
2. Нормативно-правові акти про працю.
3. Основні положення Закону України "Про охорону праці".
4. Служба охорони праці. Положення про службу, основні задачі, функціональні обов'язки і права фахівців служби охорони праці.
5. Повноваження і права профспілок у здійсненні контролю за дотриманням законодавства про охорону праці.

Семінарське заняття №3

Тема. Організація та основні принципи системи управління охороною праці (2 год.)

План:

1. Система державного управління охороною праці в Україні.
2. Компетенція та повноваження органів державного управління охороною праці.
3. Національна рада з питань безпечної життєдіяльності населення.
4. Органи державного нагляду за охороною праці, їх основні повноваження і права.
5. Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці.

Семінарське заняття № 4

Тема. Управління охороною праці на виробництві. (2 год.)

План:

1. Структура, основні функції і завдання управління охороною праці в організації.
2. Основні завдання, функції служби охорони праці підприємства. Статус і підпорядкованість.
3. Структура і чисельність служби охорони праці. Права і обов'язки працівників служби охорони праці.
4. Громадський контроль за станом охорони праці в організації.
5. Обов'язки і права уповноважених найманими працівниками особи з питань охорони праці.

Семінарське заняття № 5

Тема. Навчання та інструктажі с питань охорони праці. (2 год.)

План:

1. Принципи організації та види навчання з питань охорони праці.
2. Навчання і перевірка знань з питань охорони праці працівників під час прийняття на роботу і в процесі роботи.
3. Спеціальне навчання і перевірка знань з питань охорони праці працівників, які виконують роботи підвищеної небезпеки.
4. Навчання з питань охорони праці посадових осіб.

Семінарське заняття № 6

Тема. Проблеми профілактики виробничого травматизму на об'єктах промисловості. (2 год.)

План:

1. Виробничі травми, професійні захворювання, нещасні випадки виробничого характеру.
2. Мета та завдання профілактики нещасних випадків професійних захворювань і отруєнь на виробництві.
3. Основні причини виробничих травм та професійних захворювань.
4. Розподіл травм за ступенем тяжкості.

Семінарське заняття № 7

Тема. Охорона праці за трудовим договором. (2 год.)

План:

1. Характеристика поняття охорони праці за трудовим договором.
2. Характеристика інструктажу і навчання працівників правилам техніки безпеки і виробничої санітарії.

3. Аналіз гарантії прав працівників на охорону праці на виробництві.
4. Аналіз управління охороною праці на підприємстві та обов'язки власника і працівників.

6. Теми і питання для самостійної роботи студентів.

Тема .1 Вступ. Загальні питання охорони праці

План:

1. Основні терміни та визначення в галузі охорони праці: термінологія охорони праці.
2. Класифікація шкідливих та небезпечних виробничих чинників. шкідливий виробничий фактор. Небезпечний виробничий фактор.
3. Класифікація шкідливих та небезпечних виробничих чинників.

Тема. 2 Правові та організаційні основи охорони праці

План:

1. Законодавча та нормативна база України про охорону праці.
2. Принципи державної політики в галузі охорони праці, гарантії прав громадян на охорону праці.
3. Фінансування охорони праці: основні принципи і джерела.
4. Заходи і засоби з охорони праці, витрати на здійснення і придбання яких включається до валових витрат.

Тема. 3 Державне управління, нагляд і громадський контроль за охороною праці

План:

1. Система державного управління охороною праці в Україні.
2. Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці.
3. Компетенція та повноваження органів державного управління охороною праці.
4. Національна рада з питань безпечної життєдіяльності населення.

Тема. 4 Навчання з питань охорони праці. Профілактика травматизму та професійних захворювань

План:

1. Принципи організації та види навчання з питань охорони праці.
2. Вивчення основ охорони праці у навчальних закладах і під час професійного навчання.
3. Виробничі травми, професійні захворювання, нещасні випадки виробничого характеру.
4. Мета та завдання профілактики нещасних випадків, професійних захворювань і отруєнь на виробництві.
5. Основні причини виробничих травм та професійних захворювань.

6. Основні заходи по запобіганню травматизму та професійним захворюванням

Тема. 5 Основи фізіології та гігієни праці

План:

1. Чинники, що визначають санітарно-гігієнічні умови праці.
2. Загальні підходи до оцінки умов праці та забезпечення належних, безпечних і здорових умов праці.
3. Склад повітря робочої зони: джерела забруднення повітряного середовища шкідливими речовинами.
4. Гранично допустимі концентрації шкідливих речовин.
5. Контроль за станом повітряного середовища на виробництві.
6. Заходи та засоби попередження забруднення повітря робочої зони.
7. Організація повітрообміну в приміщеннях, повітряний баланс, кратність повітрообміну.

Тема. 6 Фактори виробничого середовища: освітлення виробничих приміщень, вібрація, шум ультразвук та інфразвук

План:

1. Класифікація виробничого освітлення. Основні вимоги до виробничого освітлення.
2. Нормування освітлення, розряди зорової роботи.
3. Джерела, класифікація і характеристики вібрації.
4. Гігієнічне нормування вібрацій. Методи контролю параметрів вібрацій.
5. Класифікація шумів за походженням, за характером, спектром та часовими характеристиками.
6. Інфразвук та ультразвук. Джерела та параметри інфразвукових та ультразвукових коливань.
7. Нормування та контроль рівнів, основні методи та засоби захисту від інфразвуку та ультразвуку.

Тема. 7 Фактори виробничого середовища: електромагнітні поля та випромінювання радіочастотного діапазону, випромінювання оптичного діапазону, іонізуюче випромінювання

План:

1. Джерела, особливості і класифікація електромагнітних випромінювань та електричних і магнітних полів.
2. Захист від електромагнітних випромінювань і полів.
3. Класифікація та джерела випромінювань оптичного діапазону.
4. Класифікація лазерів за ступенями небезпечності лазерного випромінювання.
5. Специфіка захисту від лазерного випромінювання.
6. Типові методи та засоби захисту персоналу від іонізуючого випромінювання у виробничих умовах.

Тема. 8 Санітарно-гігієнічні вимоги до планування і розміщення виробничих і допоміжних приміщень

План:

1. Класи шкідливості підприємств за санітарними нормами.
2. Санітарно-захисні зони підприємств.
3. Вимоги до розташування промислового майданчика підприємства, до виробничих та допоміжних приміщень.
4. Основні вимоги чинного законодавства до розміщення комунікацій: енерго- та водопостачання, каналізація, транспортні комунікації.
5. Вимоги охорони праці до розташування виробничого і офісного обладнання та організації робочих місць.

7. Методи активізації навчального процесу

Класичні лекції, лекції проблемного характеру, лекції-бесіди, семінарські заняття, семінари-дискусії, реферування; повідомлення за темою (усна доповідь); розв'язування творчих завдань; виконання студентами завдань для самостійного опрацювання; індивідуальні консультації для студентів.

8. Система поточного та підсумкового контролю знань.

Поточний контроль: письмове або усне опитування, тести, індивідуальна або колективна презентація (представлення виконаного завдання); підготовка доповіді; перевірка конспекту; захист виконаних завдань.

Підсумковий контроль: залік.

Питання самоконтролю для підготовки до заліку

1. Охорона праці як галузь людської діяльності.
2. Охорона праці як соціально-технічна дисципліна.
3. Предмет та об'єкт охорони праці.
4. Структура навчальної дисципліни «Охорона праці».
5. Методологічні основи та наукове забезпечення охорони праці.
6. Зв'язок охорони праці з іншими науками.
7. Стан охорони праці в Україні та інших країнах.
8. Невиробничий травматизм.
9. Професійна захворюваність.
10. Основні принципи державної політики в галузі охорони праці.
11. Описати різні види діяльності людини.
12. Дати визначення, що таке праця та які є види праці.
13. Дати визначення небезпеки, види небезпек.
14. Дати визначення небезпечного і шкідливого фактору.
15. Дати визначення гранично-допустимої концентрації речовини.
16. Що таке аварія, катастрофа, стихійне лихо?
17. Дати визначення, що таке травма та травматизм.
18. Законодавчі акти, що встановлюють і регламентують основні положення з охорони праці в Україні.

19. Питання охорони праці в Конституції України.
20. Закон України «Про охорону праці» , Кодекс законів про працю та інші законодавчі акти.
21. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування.
22. Права працівників при укладанні трудового договору щодо охорони праці.
- 23.Обов'язки роботодавця (керівника) щодо створення безпечних і нешкідливих умов праці.
24. Обов'язки працівника за трудовим договором.
- 25.Особливості охорони праці жінок, неповнолітніх та інвалідів.
26. Відповідальність за порушення вимог щодо охорони праці.
27. Система управління охороною праці на виробництві.
28. Навчання та інструктажі з питань охорони праці.
29. Державний нагляд та громадський контроль за охороною праці,
30. Фінансування охорони праці на підприємстві.
- 31 .Застосування матеріальних і моральних стимулів охорони праці.
- 32.Відшкодування громадянам збитків, завданих порушенням умов праці.
- 33.Основні групи причин нещасних випадків та професійних захворювань.
34. Розслідування та облік нещасних випадків.
35. Спеціальне розслідування нещасних випадків.
36. Атестація робочих місць.
37. Фізична та розумова діяльність людини.
38. Поняття про гігієну праці та її основні завдання.
- 39.Зміст поняття «виробнича санітарія».
40. Робоче місце та робоча зона та санітарно-гігієнічні вимоги до них.
41. Класифікація небезпечних і шкідливих виробничих факторів та їх характеристика.
42. Вплив мікроклімату на організм людини. Параметри, якими характеризується мікроклімат.
43. Принципи регулювання мікроклімату. Оптимальні, допустимі та граничні норми показників мікроклімату.
44. Заходи та засоби , за допомогою яких здійснюється нормалізація параметрів мікроклімату.
45. Вплив пилу на організм людини.
- 46.Захист тіла людини від перегрівання та переохолодження.
47. Вентиляція виробничих приміщень,
48. Методи визначення повітрообігу у виробничому приміщенні.
- 49.Основні вимоги до виробничого освітлення.
- 50, Виробниче освітлення та його види.
- 51 .Нормування природного освітлення.
- 52.Електромагнітне випромінювання, його види, засоби захисту.
- 53.Іонізуюче випромінювання та його вплив на організм людини.
- 54.Захист від дії іонізуючого випромінювання.
55. Шум та його вплив на організм людини, нормування шуму.
56. Заходи та засоби захисту від шуму,
57. Інфра- та ультразвук, їх вплив на організм людини, нормування та заходи та засоби боротьби з ним.
58. Вібрація та її вплив на організм людини. Явище резонансу.

59. Заходи та засоби захисту від вібрації та шуму.
60. Основні санітарно-гігієнічні вимоги до розміщення підприємств.
61. Санітарно-захисні зони.
62. Поняття «технічна безпека» та аналіз технічних небезпек.
63. Ергономіка та її значення для охорони праці.
64. Безпечність виробничого устаткування.
65. Технічні засоби безпеки, їх класифікація та вимоги до них.
66. Сигнальні пристрої та знаки безпеки.
67. Загальні заходи безпеки для посудин що працюють під тиском.
68. Безпека підйомно-транспортного обладнання.
69. Технічна безпека при використанні автотранспорту.
70. Поняття про електробезпеку. Основні причини небезпечних випадків за впливу електроструму.
71. Електротравма. Класифікація електротравм.
72. Електричний удар та його характеристика за ступенем дії.
73. Надання першої допомоги при електроударі.
74. Фактори, що впливають на дію електричного струму на людину.
75. Поняття про відчуттєвий, відпускаючий та невідпускаючий струм.
76. Класифікація приміщень за рівнем електробезпеки.
77. Засоби електробезпеки. Заземлення, занулення, захисне відключення, захисне розділення мереж.
78. Ізолюючі, огорожувальні та запобіжні електрозахисні засоби.
79. Статична електрика та захист від неї.
80. Атмосферна електрика та захист від неї.
81. Вимоги безпеки до комп'ютерів та устаткування.
82. Поняття про пожежу. Основні причини пожеж.
83. Негативні наслідки пожеж.
84. Обставини, які сприяють виникненню та розповсюдженню пожеж.
85. Горіння та його характеристика. Різновиди горіння.
86. Здатність речовин і матеріалів до загоряння.
87. Небезпечні та шкідливі фактори пожежі.
88. Категорії виробництва за вибухопожежною характеристикою.
89. Пожежна безпека та пожежна профілактика.
90. Система попередження пожеж.
91. Автоматична пожежна сигналізація.
92. Засоби пожежогасіння.
93. Евакуація людей з приміщень.
94. Порядок надання першої допомоги при утопленні.
95. Дії при наданні допомоги потерпілому від дії електричного струму.
96. Дії при наданні допомоги потерпілому від теплового удару.
97. Дії при наданні допомоги при кровотечах.
98. Дії при наданні допомоги при переломах.
99. Дії при наданні допомоги при обмороженні.
100. Дії при наданні допомоги при отруєнні.

9. Критерії оцінювання знань, вмінь, компетентностей здобувачів освіти з навчальної дисципліни»:

Бали / Рівні навчальних досягнень	Критерії оцінювання
«Відмінно» / Високий	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Здобувач освіти активно працює протягом усього курсу і показує при цьому глибоке оволодіння лекційним матеріалом, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал. Практичне завдання виконане правильно, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом
«Добре» / Достатній	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Здобувач освіти виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. Здобувач освіти активно працює протягом усього курсу, питання висвітлює повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене вміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. У відповідях допущені несуттєві помилки, в усних відповідях – неточності, деякі незначні помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене ставлення слухача до фактів.
«Задовільно» / Середній	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; здобувач освіти у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання лекційного матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки. Але на заняттях поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу. У практичних завданнях припущені несуттєві помилки.
«Незадовільно» / Початковий	Оцінюється завдання, що не виконане, або містить відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу. Здобувач освіти виявив неспроможність висвітлити питання чи питання висвітлені неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення. У відповідях та практичному завданні припущені суттєві помилки.

10. Література

Основні рекомендовані джерела

1. Атаманчук П.С., Мендерецький В.В., Панчук О.П., Чорна О.Г. Інтегрований курс безпеки життєдіяльності (теоретичні основи): Навч. посіб. - Кам'янець-Подільський: Буйницький О.А., 2009. - 200 с.
2. Атаманчук П.С., Мендерецький В.В., Панчук О.П., Чорна О.Г. Безпека життєдіяльності та охорона праці (Практичний курс): Навчальний посібник. - Кам'янець-Подільський: "Думка", 2010. - 152 с.
3. Атаманчук П.С., Мендерецький В.В., Панчук О.П. Практикуми з безпеки життєдіяльності в особистісно орієнтованій основі системі підготовки вчителя: Навчально-метод. посібник. - Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О.А., 2006. - 140 с.
6. Атаманчук П.С., Мендерецький В.В., Панчук О.П. Практикум з безпеки життєдіяльності та охорони праці: Навчально-метод. посібник. - Кам'янець-Подільський: ВОП Сисин О.В., 2007. - 140 с.
7. Атаманчук П.С., Мендерецький В.В., Панчук О.П., Чорна О.Г. Безпека життєдіяльності (теоретичні основи): Навчальний посібник. - Кам'янець-Подільський: Буйницький О.А., 2008. - 108 с.
8. Безпека життєдіяльності. Лабораторно-практичні заняття: Навч. посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів /За ред. С.П.Величка. - Кіровоград: КДПУ ім. В Винниченка, 2004. - 140 с.
9. Безпека життєдіяльності, цивільна оборона та охорона праці // Інтегрована навчальна програма. - Київ: Освіта України, 2005. - 24 с.
10. Безпека праці: ергономічні та естетичні основи: Навчальний посібник / С. Апостолук, В.С. Джигирей. А.В. Апостолук та ін. - К.: Знання, 2006. -215 с.
11. Волинко О. Вимірювання характеристик природного гамма-фону. Робота фізичного практикуму // Фізика та астрономія в школі. - 2005. - № 4.
12. Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи Охорони праці: Підруч. для студ. вищих навч. закл. За ред. М.П. Гандзюка. - К.: Каравела; Львів: Новий Світ-2000, 2003. - 408 с.
13. Желібо Є.П., Заверуха Н.М., Зацарний В.В. Безпека життєдіяльності: навч. посіб. / За ред. Є.П. Желібо. 4-е вид. - К.: Каравела, 2005. - 344 с.
14. Желібо Є.П., Зацарний В.В. Безпека життєдіяльності: Підручник. - К.: Каравела, 2007. - 288 с.
15. Іваськевич І.О. Ергономіка: Навчальний посібник. - Тернопіль: Економічна думка, 2002. - 168 с.
16. Катренко Л.А., Пістун І.П.. Охорона праці в галузі освіти. - Суми: "Університетська книга", 2001. - 339 с.
17. Мендерецький В.В. Фізичні принципи вивчення радіаційної безпеки в школі. Зб. наук праць. Серія педагогічна. - Вип. 8. - Кам'янець-Подільський: К-ПДПУ: Інформ.-видавн. відділ, 2002.

18. Мендерецький В.В., Панчук О.П. Лабораторно-практичні заняття з безпеки життєдіяльності (охорона праці, цивільна оборона): Навч. посіб. - Кам'янець-Подільський: ПП АСТК, 2005. - 138 с.
19. Плахтій П.Д., Мендерецький В.В., Панчук О.П., Баран Г.М., Олійник О.І. та ін. Безпека життєдіяльності у надзвичайних ситуаціях: Навч. посіб. для підготовки майбутнього вчителя. - Кам.-Под., 2006. - 144 с.
20. Плахтій П.Д., Мендерецький В.В. та ін. Безпека життєдіяльності: Навч. посіб. - Кам'янець-Подільський: "Медобори", 2003. - 304 с.
21. Плахтій П.Д., Савчук А.М., Підгорний В.К., Бурдейний І.М. Безпека життєдіяльності в запитаннях і відповідях: Навч. посібник / За ред. П. Д. Плах-тія. - Кам'янець-Подільський: ПП Мошак М.І., 2005. - 255 с.
22. Пуляк О.В. Вивчення питань ергономіки на лабораторно-практичних заняттях з безпеки життєдіяльності // Наукові записки. - Випуск 66. - Серія: Педагогічні науки. - Кіровоград: РВК КДПУ ім. В. Винниченка. - 2006. - Ч. 2. - С. 53-59.
23. Типова програма нормативної дисципліни "Безпека життєдіяльності" для студентів вищих навчальних закладів освітніх рівнів "неповна вища освіта" та "базова вища освіта" всіх спеціальностей / Укл. В.М. Заплатинський, В.В. Мухін, М.І. Стеблюк та ін. - К., 2002. - 18 с.
24. Царенко І.Л., Величко С.П. Лабораторний практикум з основ безпеки життєдіяльності у середній школі // Наук. зап. - Вип. 60. - Серія: Пед. науки. - Кіровоград: КДПУ ім. В.Винниченка. - 2005. - Ч. 2. - С. 145-152.
25. Ярошевська В.М. Безпека життєдіяльності: Підручник. - К.: ВД "Професіонал", 2004. - 560 с.
26. Ярошевська В.М. та ін. Словник термінів і понять з безпеки життєдіяльності. - К.: НМЦ, 2004. - 255 с.
27. Яким Р.С. Безпека життєдіяльності: Навч. посібник. - Львів: Бескид Біт, 2005. - 304 с.

Додаткова

1. Охорона праці та промислова безпека: Навч. посіб. / К. н. ткачук, В. В. Зацарний, Р. В. Сабарно, С. Ф. Каштанов, Л. О. Мітюк, Л. Д. Третьякова, К. К.Ткачук, А. В. Чадюк. За ред. К. н. ткачука і В. В. Зацарного. – К.: ___ 2009 – ___ с.
2. Охорона праці (Законодавство. Організація роботи): Навч. посіб. / За заг. ред. к.т.н., доц. І. П. Пістуна. – Львів: "Тріада плюс", 2010. – 648 с.
3. Охорона праці (практикум): Навч. посіб. / За заг. ред.. к.т.н., доц.. І. П. Пістуна. – Львів: «Тріада плюс», 2011 – 436 с.
4. Серіков Я. О. Основи охорони праці: Навч. посіб. – Харків, ХНАМГ, 2007. 227с.
5. Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці. – К.: Каравела, 2004. – 408 с.

6. Лабораторний практикум з курсу «Основи охорони праці»/ В. В. Березуцький, Т. С. Бондаренко, Л. А. Васьковець та ін.; За ред. В. В. Березуцького. — Х.: Факт, 2005. - 348 с.